

1700-tallets skole i Nors

af Marianne Sørensen

SKOLEHOLDER I NORS-TVED SOGN

Undervisningspligten blev indført ved skoleloven i 1814, men mange af de danske børn modtog allerede undervisning i de sidste årtier af 1700-tallet, både på landet og i byerne. Undervisningen var en forudsætning for at børnene kunne opnå den nødvendige viden for at blive konfirmeret. Før skoleloven var der kun få med en egentlig læreruddannelse, og lærerne kunne komme fra mange forskellige faglige baggrunde. En lærer, også kaldt en skoleholder, kunne være en teologuddannet degn, en skriver, en håndværker, måske en tidligere soldat eller en nyligt konfirmeret ung dreng.

I *Historisk Årbog* fra 1912 nævner Severin Christensen forskellige skoleholdere i Nors-Tved sogn i 1700-tallet. I 1728 nævnes Peder Abildsen, 1737 Peder Tange, 1742 Diderich Chr. Pedersen – der også var degnens medhjælper – og i år 1800 nævnes Ch. Hiertberg som »omgangsskolemester« i Tved. Præcis hvor længe hver enkelt var skoleholder og for hvilke børn vides ikke.

Der er en enkelt skoleholder, som nævnes over en længere periode. Det er Peder Christensen, Nors, som havde været ved Dronningens Livregiment. Han kom til Nors i 1720 og var skoleholder frem til sin død i 1760. Det har ikke været muligt at finde andre skoleholdere i kirkebøgerne eller folketællingerne end dem, som Severin Christensen nævner i sin artikel.

REGNEBOGEN FRA NORS

Ofte var det degne, som foretog undervisningen ved sognekirkerne. På Museum Thys magasin findes en håndskreven lærebog i regnekunst, hvor titelbladet er underskrevet af »Jacob Christian i Nors degnbolig i 1782«. Jacob Christian var søn af sognedegnen Christen Thomasen Bierring, som var degn i Nors-Tved sogn 1759-95. Jacob Christian er ifølge Nors kirkebog født i 1769 og

konfirmeret i 1785. Den håndskrevne lærebog antyder kraftigt, at Jacob Christian som 13-14-årig i en periode har stået for undervisning i sognet. Han har med stor sandsynlighed været hjælpelærer hos sin far. Det er interessant at bemærke, at hvis Jacob Christian har undervist i 1782, er det tre år før, han selv bliver konfirmeret.

Bogen indeholder mange forskellige former for »Regne Kunst«. Den indeholder tidsregning med dage, måneder og år, og der er høretabeller til multiplikationsregning. Mere praktiske emner som »Pengesums Regning« har også været en del af undervisningen. Under emnet pengesum er ligeledes anført »Renters Regning« og »Rabat Regning«. Bogen indeholder meget mere, end det er muligt at beskrive her. Der er ingen tvivl om, at den kan give en spændende indsigt i undervisningen på landet i Thy i perioden op til skoleloven af 1814.

De fire Operationer i bemærkede Tæll.			
Store Tavle			
12	Er	24	2 gang 16 Er
12	nr	36	3 16 nr
12	nr	48	4 16 nr
12	nr	60	5 16 nr
12	nr	72	6 16 nr
12	nr	84	7 16 nr
12	nr	96	8 16 nr
12	nr	108	9 17
12	nr	120	10 17
12	nr	132	11 17
12	nr	144	12 17
12	nr	156	13 17
12	nr	168	14 17
12	nr	180	15 17
12	nr	192	16 17
12	nr	204	17 17
12	nr	216	18 17
12	nr	228	19 17
12	nr	240	20 17